

Pismo tržaškega podžupana

Tržaški podžupan, socialist Gianni Giuricin nam je poslal v objavo naslednje pismo:

Gospod urednik,

v tedniku, ki ga urejate, sem v številki z dne 28.8.1975 bral članek z naslovom »Slabše kot pod fašizmom?«

Vljudno Vas naprošam, da objavite naslednje moje popravke nekaterih trditev, ki jih smatram za netočne. Hkrati bi želel, da bi objavili celotno besedilo izvlečka zapisnika seje občinskega odbora z navedbo zakonskih predpisov, ki urejajo delovanje matičnega urada. S tem bi ta zadeva bila za me zaključena.

Netočnosti, ki sem jih opazil, so naslednje:

1. ne ustreza resnici trditev, da sem dostavil sodni oblasti prepis zapisnika seje občinskega odbora;

2. ne ustreza resnici trditev, da »sem o zadevi obvestil sodno oblast, da bi ta ugotovila, ali ni morda odbornik Dolhar zagrešil kaznivnega dejanja«, temveč le, da bi ugotovila, ali je bil poročni obred redno opravljen, kar med drugim izhaja iz priloženega prepisa zapisnika.

Iz 13. člena že omenjenih zakonskih predpisov namreč jasno izhaja, da nisem mogel drugače ravnati. V odsotnosti župana, inž. Spaccinija, je bila moja dolžnost dostaviti državnemu pravdnictvu spise o celotni zadevi, s čimer sta se soglasno strinjala občinski odbor in glavni občinski tajnik.

Tu navajam celotno besedilo že omenjenega 13. člena s komentarjem:

»Matičarji se morajo ravnati po navodilih, ki jih prejema od ministrstva za pravosodje.

Podvrženi so neposrednemu nadzorstvu državnih pravdnikov, s katerimi se dopisujejo o vseh vprašanjih, ki se tičejo matičnega urada.

Posledica teh jasnih in nedvoumnih predpisov je, da je služba matičnega urada podvržena navodilom sodne oblasti (primerjaj člen 182). S tem zakon določa posebno pristojnost in izključno hierarhično odvisnost, ki se sicer ne tičeta disciplinskih učinkov v pravem pomenu besede, temveč le navodil, ki prihajajo od državnega pravdnictva, katera morajo matičarji strogo spoštovati in jih v celoti izvajati.

(dalje na 3. strani)

SE JE DEKOLONIZACIJA USTAVILA PRED EVROPO?

Ugledni švicarski tednik »Die Weltwoche« je objavil uvodnik »Evropski kolonialni spor«, v katerem je v zvezi z zadnjimi nemiri na Korziki opozoril na dvoličnost takoimenovanega antikolonializma. Tako je ravno Francija sicer dovolila neodvisnost svojim afriškim kolonijam, noče pa niti slišati o kaki avtonomiji za svoje narodne manjšine, kaj šele o njihovi neodvisnosti. Francoski politiki in komentatorji sploh nočejo vzeti na znanje manjšinskega ali antikolonialnega problema na tleh matične države. Delajo se, kakor da ga ni, oziroma kakor da gre v Franciji sami le za vprašanje, ali hoče biti kdo Francoz ali ne. V tem primeru naj se pač smatra za Nefrancosa, t.j. za tujca. Zanašajo se na asimilacijsko moč Francije, ki je znala »tujce« vedno

pofrancoziti, kot pravijo. Francija se ima za prvo »nacionalno« državo v Evropi, toda ona je tudi najbolj centralistična država v Evropi. Vsi evropski državni centralizmi — tudi jugoslovanski oziroma srbski centralizem pred zadnjo vojno — so jo skušali vedno posnemati, ne da bi jim bilo kdaj v resnici uspelo. Toda tudi Francija se zdi »enoten« narod le od daleč; od blizu je precej drugače in če se pokuka pod pregričeno uradnega centralizma, se odkrije tudi tam več narodnih individualnosti in ne le francosko. Francija je demokratska in ne preganja narodnih manjšin tako, da bi zapirala njihove predstavnike ali prepovedovala njihove liste, toda demokracijo pojmuje in uveljavlja mehanično: demokracija je

(dalje z 2. strani)

Beneški Slovenci za svoje pravice

35 izvoljenih predstavnikov Beneških Slovencev raznih strank in zastopnikov kulturnih in izseljeniških društev ter duhovnikov je naslovilo pokrajinskim svetovavcem videmske pokrajinskega odbora adv. Viniciu Turelu in pokrajinskim tajništvom strank ustavnega loka v Vidmu pismo, v katerem slika težki narodnostni položaj v Beneški Sloveniji in pravijo med drugim: »Stari umirajo in nimajo nadaljevalcev na domači zemlji, mladi se izseljujejo pod silnim pritiskom gospodarske stvarnosti, in z njimi odhaja tudi kulturno bogastvo. To je tragedija ljudstva, ki počasi umira in nima moči, da bi protestiralo, kajti sile razkroja so številne in osredotočene na eno samo tarčo, ki ni sposobna nuditi odpora. Tudi najbolj ponižne in še tako naravne prošnje in želje doživljajo bojkot s strani tistih, ki nimajo poslušnosti za ljudske potrebe. V boju proti tej izumirajoči kulturi, pri gospodarskem pritisku, ki sili ljudi v izseljevanje, pogosto sodeluje birokracija. Prav zaradi tega niso prejela pravega priznanja študijska srečanja, umetniške predstave, kulturni večeri, množične manifestacije kot dneva izseljencev v Čedadu in Subidu, kulturna srečanja sosednih narodov na Kamenici pri Stari gori, natečaj »Moj vas« v St. Petru. Vse te prireditve so deležne široke ljudske podpore, so odraz dejavnosti slovenskih kulturnih društev ter ustrezajo spontani kra-

jevni volji po jasni opredelitvi, kljub temu pa jih tisk, deželni radio in televizija v večini primerov namerno ignorirajo, kot da ne bi hoteli priznati tako jasne etnične opredelitve, morda zaradi nesposobnosti, da bi se otesli pomislekov in predsodkov iz preteklosti.«

Pismo potem nadaljuje:

»Prav zaradi tega se obračamo na zavest svobodnih in demokratičnih ljudi, da bi se na osnovi temeljnih načel republiške ustave in deželnega statuta angažirali v uresničevanju specifičnih ukrepov za zaščito, valorizacijo in oživljanje našega etničnega bivanja, in da bi tudi pokrajinska oblast, iz potrebe po pravičnosti ter v skladu z encikliko »Pacem in terris«, dala svoj prispevek za spodbujanje življenjskega razvoja naše manjšine z učinkovitimi ukrepi v korist njene jezika, običajev, bogastva in pobud.

V tem duhu bi torej želeli, da bi pokrajinska uprava spodbudila osrednje organe države in dežele, naj sprožijo ukrepe za vedno večjo konkretizacijo izvajanja pravic, ki pritičejo Slovincem videmske pokrajine ter naj bi uresničila pogoje za njihov popoln razvoj na vseh področjih.

Na ta način bomo morda lahko ohranili avtentično humane vrednote naših ljudi in zavarovali duhovno in kulturno bogastvo, ki ga je treba zaščititi zaradi dolžnega spoštovanja človekove osebnosti in iz solidarnosti do našega prebivalstva.«

RADIO TRST A

:: NEDELJA, 14. septembra, ob: 8.00 Koledar 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Glasba Roberta Schumanna. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Modra kapica«. Napisala Alma Meille Calvino, prevedla Desa Kraševac. 4. del. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Glasbena skrinja. 13.30 - 15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 »Vdova«. Igra, napisal R. Simoni, prevedla Jadviga Komac: SSG v Trstu. Režija: Adrijan Rustja. 17.05 Operetna fantazija. 18.00 Sport in glasba. 19.00 Folk iz vseh dežel. 19.30 Zvoki in ritmi. 20.00 Sport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.30 Ritmične figure.

:: PONEDELJEK, 15. septembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutrišnja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Baletna glasba. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Literarni sprehodi po naših krajih - Mezzosopranistka Milka Evtimova in pianistka Neva Zimšek izvajata samospeve Zivka Firfova, Trajka Prokopieva, Petra Bogdanova-Kočka, Todora Skalovskega in Vlastimira Nikolovskega - Trst in okolico v zgodovini Matija Sile - Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Klasiki ameriške lahke glasbe.

:: TOREK, 16. septembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Revija glasbil. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Pianist Jörg Demus. 19.00 Slovenski biografski romani (Martin Jevnikar). 19.15 Za najmlajše: Okno v svet narave: »Gardsko jezero«. Napisal Franc Jeza. RO. Režija: Lojzko Lombar. 20.00 Sport. 20.35 W. A. Mozart: Bastien in Bastien. 21.20 Nežno in tiho.

:: SREDA, 17. septembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Zbor »I Madrigalisti di Gorizia«. 18.50 Orkester Peta Rugola. 19.10 Slovenska povojna lirika: »Vladimir Kos, pesnik duhovnega tveganja in iskanja« (Lev Detela). 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.35 Simfonični koncert. Vodi Kruno Cipci. Sodelujejo: flautist Miloš Pahor, fakotist Vojko Cesar in pianistka Dina Slama. Alojz Srebotnja: Tri skladbe za godalni orkester. Orkester Glasbene matice v Trstu. 21.35 Pesmi brez besed.

:: ČETRTEK, 18. septembra, ob: 7.00 Koledar. Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 V ljudskem tonu. 19.10 Človeško telo in njegove obrambne sposobnosti (Giovanni Marozzi). 19.25 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Sport. 20.35 »Matura«. Igra, napisal Ladislav Fodor, prevedla Nada Konjedic. RO. Režija: Jože Peterlin. 22.35 Južnoameriški ritmi.

:: PETEK, 19. septembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami: zanimivosti in glasba za poslušavce. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Simfonične skladbe - Pianist Enrico Lini. 18.55 Priljubljeni pevci. 19.10 Na počitnice. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Sport. 20.35 Določeno gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert Vodi Tullio Serafin. Sodeluje sopranistka Maria Callas. 21.30 V plesnem koraku.

:: SOBOTA, 20. septembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30 15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Koncertisti naše dežele. 8.45 Glasbena zlepljenka. 19.10 Spomini in pričevanja. 19.30 Pevska revija. 20.00 Sport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Na božjo pot«. Napisala Marija Mijot. RO. Režija: Jože Peterlin. 21.15 Jazz koncert. 21.30 Vaše popevke. 22.30 Solist tedna: Gerald Shaw.

Se je dekolonizacija ustavila pred Evropo?

(nadaljevanje s 1. strani)

zanjo enakost, enakost pa pomeni, da so pač vsi enaki in Francozi. Za manjšine enostavno ni mesta. Kdor se priznava h kaki narodni manjšini, je za francoske oblasti čudak. Ne gre jim v glavo, da nekdo, ki bi lahko bil Francoz, noče biti Francoz, ampak Korzikanec, Bask ali Bretonec. Zato se jim zdi popolnoma nesmiselno, da bi resno vzeli zahteve svojih manjšin. O tem nočejo niti razpravljati.

Toda enotna je videti Francija samo od daleč. V resnici pa vendarle ni vse tako francosko, kot bi se zdelo. Že masa »francoskega« naroda samega je razdeljena v dva precej različna dela: v takimenovane prave Francoze v srednji in severni Franciji in v takimenovane Occidance v južni Franciji, ki jih je kakih 10-12 milijonov in med katerimi so najbolj znani Provansalci, ki imajo tudi najdaljšo in načistjšo etnično-kulturno tradicijo. Imajo celo svojo literaturo. Zadnji čas so se začeli tudi politično gibati in močnejše poudarjati svoje tradicije, med katere spada zlasti srednjeveška trubadurska poezija, ki se je začela ravno v Provansi. O njih in Occidancih je že marsikaj napisal pri nas Boris Pahor.

Baski na Jugu pod Pireneji, Flamci na severozahodu in Nemci v Alzaciji-Loreni so prave manjšine, kajti glavnina njihovega naroda živi v drugi državi. Baski v Franciji so se zadnja leta razgibali istočasno z Baski v baskovskih deželah v Španiji, vendar pa se iz taktičnih vzrokov zadržujejo in ne iščejo spora s francoskimi oblastmi, da bi tako lažje podpirali boj svojih bratov v Španiji. Mnogi Baski, ki morajo bežati od tam, najdejo zavetje pri baskovski manjšini v južni Franciji. O flamski manjšini na

severu se malo ve in kaže, da se asimilirajo. Tudi Nemci v Alzaciji-Loreni so sicer brez lastnega šolstva in zajamčenih manjšinskih pravic, a nimajo interesa, da bi jih odločneje terjali, ker bi to lahko motilo nemško-francoske odnose, njihova matična država Nemčija pa po klavirni izkušnji Hitlerjanstva ne želi sprožiti novih narodnostnih sporov in se jih varuje, kolikor more. Tako tiho žrtvuje svojo manjšino v Franciji. Obstajajo pa nemški časniki v Alzaciji.

Poleg teh manjšin pa ima Francija v svojih mejah dva naroda. To so Bretonci in Korzikanci. Ti zadnji so sicer jezikovno blizu Italijanom, a politično se imajo, kot kaže, za posebno etnijo, ki bi se hotela oblikovati v poseben narod. Da pa so Bretonci že narod, o tem, ne more biti dvoma.

Tak je položaj v Franciji, ki se zdi od daleč ena narodnostno najbolj enotnih evropskih držav. Kako je v drugih državah? Španija ima svoje Baske, Katalonce in Galicijce, Holandija svoje Frize, Vzhodna Nemčija Lužiške Srbe, in tu so še Anglija s svojimi Irci in Škoti, Belgija s Flamci, Češko-slovaška s slovaškim vprašanjem, Grčija in Bolgarija z Makedonci, Romunija z Madžari (Seklerji) in Nemci, pa Sovjetska zveza s 60 narodi. Kdaj se bo začela dekolonizacija za vse te narode in manjšine? Ali pa je dekolonizacija samo za črnce?

Od 21. ure 15. t.m. do iste ure naslednji dan bodo stavkali železničarji sindikalne zveze CGIL-CISL-UIL kot »opomin« vladi, naj čimprej izpolni njihove zahteve. Kot znano, je zveza za CGIL-CISL-UIL pred kratkim hudo obsojala železničarsko stavko, ki je ni ona organizirala, češ da je fašistoidna.

SKOZI DALJNOGLED

ZNAKI UTRUJENOSTI

Letos, prav za desetletni jubilej, so se pokazali na študijskih dneh v Dragi znaki utrujenosti in popuščanja organizacijskega napora, ne v pogledu gostinskih uslug in družabnosti, ampak v pogledu programa. Zato bi bilo dobro, če bi prišlo pri določanju programa za naprej do jasnejšega koncepta in predvsem do pravočasnejših sklepov, tako da bo javnost lahko že določen čas vnaprej vedela, koga bo slišala v Dragi, kajti nekateri se pripeljejo zaradi tega tudi iz Amerike. Še vedno je program prenatrpan in je pretesno odmerjen čas za diskusijo, kljub temu, da se vsako leto ponavljajo pritožbe glede tega.

EMANUELA IN STARI

V tržaškem kinu Vittorio Veneto so predvajali te dni film »Emmanuelle«. Pri poldanskih predstavah je bila dvorana nabito polna. Nekdo je pripovedoval: »Kot po navadi sem prišel k predstavi sredi predvajanja, ker grem v kino, kadar hočem ubiti čas. Toda ko sem začel v temi gledati okrog sebe, nisem našel prostora. V somraku svetlejših prizorov na platnu sem začuden opazil, da je vse zasedeno. Končno, čez pet minut, sem le odkril neke luknje v množici glav in se prerinil do praznega

prostora. Toda tik za menoj je nekdo tako neprijetno, starčevsko kašljal, hrakljal in vlekel skozi nos, da sem spet vstal in se izrinil proč. A tudi z drugih strani je prihajalo podobno pokašljevanje, ki je za hipe prenehalo le ob najdrznejših erotičnih prizorih na platnu. Uganka se je razrešila, ko se je prižgala luč. Vsenaokrog sami sivi lasje in pleše, starci in posebno starke, ki so sestavljale tri četrt občinstva. Kako so zvedele, kaj počenja Emanuela v tem filmu? Le malokatera je ob koncu vstala in šla ven. Počakale so na naslednjo predstavo. Ko se je utrnil zadnji prizor na platnu, je bilo dolgo slišati samo pokašljevanje. Nazadnje je ena polglasno dejala svoji prijateljici: »Toda to, kar počenja ta Emmanuelle, ni moralno...«.

NAJBRŽ GRE LE ZA PERVERZNOST

O Lynn Fromme, ki je skušala ob koncu preteklega tedna streljati na predsednika Forda, poročajo, da je njen oče letalski inženir in da ji ni v domači hiši absolutno nič manjkalo. A prav taki so najbolj nezahtovljivi in bi se hoteli napraviti za zaščitnike in bojevnike revežev in izkoriščanih. Toda v resnici jih žaja le po krvi, ker so prenasršeni že vseh drugih užitkov. Vonj po krvi je edino, kar jih še lahko razdraži.

Pismo tržaškega podžupana

(Nadaljevanje s 1. strani)

V tej zvezi opozarjamo, kako sta umestni neposredno dopisovanje in redno poročanje. Umestno je tudi, da se matičarji posvetujejo z državnim pravdnikom.

Zato bodo matičarji obveščali državno pravdnikstvo o kakršnih koli težavah, spornih primerih itd. ..., da se izognejo odgovornostim in morebitnim posledicam.

Kar zadeva pregled registrov, člen 20 določa, da je banje pristojen okrajni sodnik.

V prepričanju, da boste moja pojasnila v celoti objavili, Vas spoštljivo pozdravljam.

Gianni Giuricin

—o—

Podžupanu g. Gianniju Giuricinu smo hvaležni za pojasnila, ki pa po našem globokem prepričanju le potrjujejo glavno vsebino našega članka o poročnem obredu, ki ga je prvič v zgodovini tržaške občine opravil v slovenskem jeziku občinski odbornik dr. Rafko Dolhar.

Dobro nam je znano, da je matični urad vsake občine podvržen nadzorstvu sodnih oblasti, saj tudi drugače ne more biti. Dobro nam je tudi znano, da se vodijo poročne knjige kot tudi rojstne ter ostale knjige matičnih uradov v dvojniku in da je treba vse matične akte dostaviti državnemu pravdnikstvu.

Znano pa nam je tudi, da sodna oblast doslej še ni nikdar ničesar pripomnila glede poročnih obredov, ki so bili opravljeni v slovenskem jeziku, kot se to dogaja vsa povojna leta v okoliških občinah na Tržaškem. Nikjer tudi ni navodila, po katerem bi lahko sklepali, da je raba slovenskega

jezika v takih primerih prepovedana. Zato po našem gospodu podžupanu ni bilo treba prevzemati nobene pobude, da se ugotovi, ali je bila poroka pravilno sklenjena ali ne. Pobuda obstaja namreč dejansko v tem, da je g. Giuricin o celotni zadevi obvestil sodno oblast, se pravi, da ji je ta primer prijavil. To smo v svojem članku tudi napisali. Očitno je, da g. Giuricin ni prepričan, da je raba slovenskega jezika v takih primerih nekaj naravnega in samo po sebi razumljivega.

Kar zadeva zapisnik s seje občinskega odbora, pripominjamo, da je tekla razprava o problemu, za katerega odbor sploh ni pristojen. Zato je bila razprava pravno brezpredmetna in so katerikoli njeni sklepi nični.

VESOLJSKA KOLONIJA

Skupina 25 znanstvenikov Ameriške vesoljne ustanove NASA je priporočila, naj bi zgradile Združene države veliko vesoljno naselbino, v kateri bi lahko živelo 10.000 ljudi. To naj bi se zgodilo v prihodnjih petdesetih letih.

Naselbina naj bi imela obliko diska s premerom 1 kilometra in 600 metrov. Staviti bi jo morali seveda v vesoljnem prostoru. Stala bi — po sedanjih računih — 100 milijard dolarjev in okrog Zemlje bi se vrtela približno v enaki razdalji kot Luna.

Poročilo omenjenih znanstvenikov, ki je bilo tudi objavljeno, pravi nadalje, da bi mogla postati taka vesoljna naselbina vir

OSTANKE ŽRTEV RIŽARNE BODO POKOPALI 19. OKTOBRA

Žalostne ostanke žrtev uničevalnega taborišča v Rižarni v Trstu, kjer je delovala zažigalna peč nacionalsocialistov, bodo slovesno pokopali 19. oktobra. Del ostankov so odkrili takoj po osvoboditvi in jih začasno pokopali pri Sveti Ani, del pa so potegnili iz morja orožniki v okviru preiskave, ki jo vodijo tržaške sodnijske oblasti o še živečih krivcih. Preiskavo vodi sodnik Serbo. Ostanke žrtev bodo pokopali v hiši poleg prostora, ki je zdaj tlakovan z jeklenimi ploščami in ki simbolizira zlačinsko nacistično peč, katero so krivci razstrelili, da bi zakrili sledove svojih dejanj. Slovesnosti se bo udeležil predsednik poslanske zbornice Sandro Pertini, zastopnike pa bodo poslale dežela, občine, ki so odlikovane z zlato kolajno, in združenja bivših deportirancev ter odporniškega gibanja.

cenene električne sile za Zemljo. Na njej bi mogli namreč instalirati generatorje za sončno energijo, ki bi lahko izkoriščali sončno svetlobo in jo spreminjali v energijo, katero bi potem pošiljali na zemljo v obliki mikrovalov z nizko gostoto; na Zemlji bi jih lahko s sorazmerno majhnimi stroški spreminjali spet v elektriko.

Po mnenju tistih znanstvenikov ni več kakih bistvenih znanstvenih ovir za tako pobudo. Pojavili bi se lahko le problemi družbenega značaja med prebivavci vesoljske kolonije. Kakšni bi bili odnosi med njimi? Vendar znanstveniki niso preveč pesimisti glede tega. Po njihovem mišljenju bi pomenila taka naselbina velik korak naprej pri poskusu obljudenja vesolja. To primerjajo s tisto stopnjo v razvoju življenja na Zemlji, ko so bitja zapustila vodo in začela živeti na suhem.

Naselbina bi se vrtela okrog lastne osi

(Dalje na 7. strani)

—o—

VODIČ ZA TUJE GOSPODARSTVENIKE
V INDUSTRIJI FURLANIJE - JULIJSKE
KRAJINE

Odbornikstvo za industrijo Furlanije - Julijske krajine je izdalo publikacijo z naslovom »Kje investirati«. Gre za zgoščen prikaz celotnega industrijskega sektorja naše dežele in za oris olajšav in državnih in deželni posegov v korist industrije. V publikaciji je zbranih veliko pomembnih socialno-gospodarskih podatkov, nadalje tisti, ki zadevajo glavne mednarodne zveze, pristane in glavne pomorske proge, važnejše industrijske obrate in možnosti umestitve novih industrijskih kompleksov, sledijo še kratke novice o dvanajstih industrijskih conah Furlanije - Julijske krajine. Publikacija »Kje investirati« je izšla v dveh izdajah: prva je v italijanščini, nemščini, angleščini in francoščini, druga pa v italijanščini, angleščini, slovenščini in srbohrvaščini. Namenjena je predvsem tujim gospodarstvenikom, katerim hoče predstaviti produktivne dejavnosti Furlanije - Julijske krajine in možnosti novih posegov.

IZ ZAPISNIKA ODBOROVE SEJE:

Obred civilne poroke v slovenskem jeziku

Odbornik Dolhar sporoča, da je dne 2. avgusta t.l. kot pooblaščen matičar poročil dve osebi in obred opravil v slovenskem jeziku.

Pojasnjuje, da je hotel o dogodku obvestiti občinski odbor, ker prevzema nase vso odgovornost za svoje dejanje. Funkcionarjem pristojnega občinskega oddelka zato ni mogoče ničesar očitati.

Podžupan Giuricin in odbornik Abate opozarjata, da se vprašanje s političnega stališča ne postavlja. Opozarjata hkrati, da na seji občinskega odbora ne kaže o tem dolgo razpravljati, ker je za vprašanje pristojen le župan v svojstvu matičarja.

Izražata pa določeno zaprepaščenost iz pravnega vidika, glede na strogi formalizem, ki ureja delovanje matičnega urada.

Odbornik Faraguna se sklicuje na nekatere zakonske člene, ki se tičejo zlasti postopkov, formalnosti in nadzorstev, kar je vse predvideno za sklepanje zakonskih zvez na splošno in za tiste akte, ki zadevajo državljane, kateri ne poznajo italijanskega jezika. Odbornik zlasti poudarja, da je matičar v smislu člena 13 pravilnika o matičnem uradu podvržen neposrednemu nadzorstvu državnega pravdnika.

V razpravo poseže tudi odbornik Va-

scotto, ki se strinja z izvajanjem odbornika Faraguna in ki meni, da je umestno vprašati državno pravdnikstvo za pojasnila, kar zadeva poročne obrede v slovenskem jeziku.

Glavni občinski tajnik na izrečno vprašanje opozarja, kako se zdi, da iz poročnega lista, ki so ga podpisali odbornik Dolhar in priči, ne izhaja, da je bil poročni obred opravljen v slovenskem jeziku. Obredu poleg tega niso prisostvovali občinski funkcionarji, zaradi česar ti nimajo nobene odgovornosti.

Odbornik Gargano pripominja, da glede veljavnosti listine, ki jo je sestavil javni funkcionar, more sodna oblast postopati le, če kdo zadevo prijavi. Opozarja, da bi bilo morda umestno vprašanje kasneje pojasniti, da se izognemo morebitnim nevšečnostim.

Odbornik Dolhar jemlje na znanje potek razprave in se obvezuje, da bo zadevo pojasnil s kasnejšo dopolnilno izjavo podžupana.

Ob koncu razprave občinski odbor jemlje na znanje, da bo podžupan, glede na svojo odgovornost v odsotnosti župana, prevzel pobudo, da se ugotovi, ali je bila že omenjena poroka pravilno sklenjena.

MRTVO MESTO

Samo srednje in starejše generacije se še spominjajo, kako je bil Trst pred leti živahno mesto v večernih urah, vse do polnoči. Bari so bili odprti do pol dvanaestih, do polnoči in še dalje in prav tako večina restavracij, kjer so se sedele vesele družbe. Še posebno prijetno je bilo v raznih bolj preprostih gostilnah, kjer so se zbirala stalna omizja. Zdaj pa je Trst že ob devetih zvečer skoro mrtvo mesto, ob enajstih pa skoraj ne srečaš več človeka na slabo razsvetljenih ali sploh ne razsvetljenih cestah (npr. ponekod v starem delu mesta in pri Sv. Jakobu, kjer je mnogo hiš praznih). Po deseti uri so že vsi bari zaprti in ob enajstih je skoro nemogoče najti kak lokal odprt. O kakih tudi v nočnih urah razsvetljenih izložbah kot npr. v avstrijskih, nemških in drugih evropskih mestih ni v Trstu že dolgo ne duha ne sluha. Na to smo že pozabili. Ali je kriva tej večerni puščobi v Trstu res le draginja, npr. draga električna razsvetljava? Ali televizija, ker sedijo mor-

da vsi doma pred televizorjem? Ob tako slabem programu? Ali so krivi sindikati, ki so izsilili take delovne pogoje in tarife, da rajši zaprejo lastniki barov in bufejev že ob devetih ali ob pol desetih? Ali izginja iz ljudi življenjsko veselje, nagnjenje do družbe in pogovora v veseli družbi? Vzrok je težko dognati, toda dejstvo je, da že ob deveti uri suvereno zavlada nad mračnim Trstom puščoba.

Ali pa je to pesimizem nad vedno večjo provincialnostjo tržaškega življenja? Nacionalistična retorika povojnih let je uplahnila, marksistična retorika je postala frazerska in utrujajoča, ker nima jasnega programa, gospodarski razmah, ki so si ga obetali tržaški gospodarstveniki po ustanovitvi Skupnega trga, je izostal, naftovod je prinesel mestu v bistvu samo umazano morje, ne pa povečanja blaginje, izostal pa je tudi turistični tok, ki bi prinašal denar. Življenjska volja in moč tržaškega mesta sta vedno šibkejši, vedno bolj načeti in to se vidi tako na mestu samem, ki je zanamerno in nepriazno, kot tudi na ljudeh, ki se nimajo nad čem veseliti.

—o—

MAŠA V KAPELICI NA KATINARI

Ob 36. obletnici postavitve kapelice Krajičice Miru na Katinari bo v nedežo 14. septembra 1975 ob 10. uri tam sveta maša.

KASTA

Krožek absolventov Slovenske trgovske akademije v Trstu prireja v nedeljo, 21. septembra 1975 v osnovni šoli Karel Destovnik - Kajuh v Gropadi SLIKARSKI EX TEMPORE.

ter vabi k množičnemu sodelovanju vse slikarje iz dežele Furlanije - Julijske krajine. Mladi slikarji, do 15. leta starosti, bodo uvrščeni v posebno tekmovalno skupino.

Tehnika in slog sta poljubni, prav tako je dovoljena črno-bela tehnika. Mere platen: največja stranica lahko doseže 120 cm, vendar celotna površina platna ne sme presegati enega kvadratnega metra.

Vsak udeleženec lahko predstavi v žigosanje dve platni ali osnovi, izročil bo le eno — in to po lastni uvidevnosti — ki ga bo komisija ocenila.

Žigosanje platen ali osnov bo 21. septembra od 7.30 do 13.30.

Dela bo treba izročiti brez podpisa, brez okvirja in stekla najkasneje ob 15. uri. Avtor bo lahko navedel na hrbtni strani slike le prodajno ceno.

Ob 15.30 bo komisija ocenila izročena dela ter dodelila nagrade. Po končanem delu komisije ter po izročitvi nagrad bodo slikarski izdelki na ogled občinstvu do 18.30.

RAST ŽIVLJENJSKIH STROŠKOV V FURLANIJ - JULIJSKI KRAJINI

Od mest v Furlaniji - Julijski krajini je Videm tisto, kjer so življenjski stroški med aprilom in majem letos najbolj narasli. Pri-rastek znaša 1,4 odstotka v primerjavi z 0,7 odstotka, ki je bil zabeležen kot povprečje za vso državo. Povprečna italijanska družina (delavska ali uradniška) je morala izdati za blago ali storitve, ki so aprila stale na primer 100 tisoč lir, v maju 700 lir več ali pa zmanjšati svoje nakupe. V Vidmu je ta skok znašal 1.400 lir, to je dvojno. Nad vsedržavnim povprečjem je tudi Gorica (0,9 odst.), medtem ko so cene v preostalih dveh pokrajinskih glavnih mestih naraščale počasneje: 0,3 odstotka v Trstu in 0,2 odstotka v Pordenonu.

Maja je Videm prednjačil tudi na lestvici poviškov od začetka leta, ki so znašali 5,4 odst. (v istem obdobju 1974 11,4 odst.), sledila sta Trst in Gorica s 4,6 odst. (lani 8,9 oziroma 11, odst.) in Pordenone 3,3 odst. (leta 1974 od januarja do maja 10 odst.). V istem času je povečanje življenjskih stroškov v vsedržavnem povprečju doseglo 4,6 odst. (lani od januarja do maja 8,9 odst.).

SMUČRSKI KLUB DEVIN

priredi v Nabrežini na igrišču Sokol V SOBOTO, 13. septembra ob 19.30 uri ples z ansambлом »Taims«.

Med plesom tekmovanje v valčku in polki. V NEDELJO, 14. septembra ob 17.30 koncert in nato ples ob zvokih ansambla »Miha Dovžan« s pevko Kraševac in Alpskim kvintetom. Za zabavo bo poskrbel Rado iz Škofje Loke.

Poročilo Stalnega slovenskega gledališča v Trstu

Stalno slovensko gledališče v Trstu je v zvezi s svojim dramatičnim gmočnim položajem in neurejenim statusom organiziralo razgovore s političnimi tajništvi vseh strank ustavnega loka. Prvi tak razgovor je bil v ponedeljek, 8. t. m. z vodstvom KPI.

Tajniku stranke, ob prisotnosti poslanca Albina Škerka in drugih članov vodstva KPI, je delegacija SSG prikazala sedanjí položaj gledališča slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, ki bo letos proslavljalo 30-letnico neprekinjenega delovanja. V prvi vrsti je bila naglašena nevzdržnost takega stanja, ko Ministrstvo

za turizem in priredive SSG še zmeraj ne priznava statusa stalnosti, kar ima za posledico, da se primanjkljaj veča iz sezone v sezono in da je že dosegel zaskrbljujočo vsoto. Že samo kritje letošnjega proračuna potrebuje 200 milijonov lir podpore s strani ministrstva.

Spričo dejstva, da Ministrstvo za turizem in priredive ni niti letos, kljub obljubam, priznalo SSG statusa stalnosti, se je pokazala potreba po posebnem zakonu, ki naj bi tako juridično kot finančno stanje enkrat za vselej

Delegacija SSG je seznanila vodstvo KPI z iniciativo poslanca Corrada Belcija, ki se je obvezal, da bo v najkrajšem času predložil v parlamentu poseben zakon.

Tajnik KPI je z velikim razumevanjem vzel na znanje vse probleme SSG, ki so mu bili sicer v glavnih obrisih znani, in obljubil, da bo njegova stranka zastavila vse svoje moči za dokončno rešitev problema SSG. Obljubil je nadalje posredovanje stranke pri krajevnih ustanovah in Deželi Furlaniji - Julijski krajini

—o—

AVGUST ČERNIGOJ V RESNEM STANJU

Slikar Avgust Černigoj, ki je star 81 let, je doživel v nedeljo nesrečo na Miramarski cesti, kjer ga je povozil avto. V začetku je kazalo, da ne bo nič hudega, prognoza se je glasila samo na 9 dni bolnišnice, zdaj pa se je stanje poslabšalo zaradi notranjih zlomov in ponesrečenja so v resnem stanju prepeljali z nevro-kirurške na ortopedsko kliniko.

Od obrtniških izkušenj
v trgovinsko dejavnost

- Serijsko pohištvo
- Pohištvo po meri
- Preureditve

Korsic

Anton Korsic

Oprema
za terase in vrtove

POSEBNI POPUSTI!!!
OBIŠČITE NAS!!!

T R S T
Prodajalna:
ul. S. Cilino, 38
telefon 54390

Dom in delavnica:
ul. Damiano Chiesa, 91
telefon 725757

»Studi goriziani« so ponovno izšli

Po večletnem premoru je letošnja pomlad ponovno izšla goriška revija »Studi goriziani«, ki nosi podnaslov »Rivista della Biblioteca statale isontina di Gorizia«. Na uvodnem mestu je objavljen članek z naslovom »Večine in manjšine v Furlaniji - Julijski krajini — medsebojne predstave«, ki sta ga napisala sodelavca inštituta za sociologijo v Gorici Anna Maria Boileau in Emidio Sussi (Emidij Susič). Članek je plod sociološke reziskave in dobro osvetljuje odnose med Italijani, Furlani in Slovenci v Furlaniji - Julijski krajini.

Po tem aktualno uglašenem delu revije se začne zgodovinsko usmerjeni članki, in sicer z legendo o hribu Svetega Valentina, ki jo je napisal goriški pesnik Carlo Michelstaedter, objavil pa Sergio Campailla. Marino De Grassi razpravlja o goriškem satiričnem časnikarstvu v 19. stoletju in navaja nekatere podatke, zanimive tudi za zgodovino slovenskega časnikarstva v tem mestu. Augusto Geat je napisal članek o furlanskem kraju Ioannis in zbral vrsto umetnostno - zgodovinskih, zgodovinskih in etnografskih podatkov. Branko Marušič, ravnatelj Goriškega muzeja v Novi Gorici, je prispeval članek z naslovom »Doneseh h kulturnim stikom med Furlani in Slovenci v preteklosti« in v njem objavil besedilo dveh dopisnic, ki ju je poslal Francesco Musoni (1846 - 1926), geograf in univerzitetni profesor, eno Franu Levcu in eno uredništvu Ljubljanskega zvona, ter besedilo dveh dopisnic advokata Carla Podrecca (1839 - 1916) iz Čedad, namenjenih slovenskemu pesniku Antonu Aškercu in uredništvu Ljubljanskega zvona. Marino Medeo piše o urbanističnem razvoju in arhitekturi v Gorici v srednjem veku in se v članku dotika gotških cerkva tudi na drugi strani meje, v Soški dolini. Maria Walcher piše o delovanju baročnega kiparja G. B. Mazzolenija v Gorici; članek je nastal na podlagi disertacije na tržaški univerzi in je škoda, da ni o tem vprašanju pisal kar njen avtor sam, to je D. Priamo. Giuseppe Bergamini ocenjuje razstavo gotškega kiparstva na Slovenskem, ki je bila v Narodni galeriji v Ljubljani ob koncu 1973 in v začetku leta 1974, in sicer v luči furlanske umetnostne zgodovine. Ettore Fabbro objavlja del furlanskega besedila iz leta 1416, ki je nastalo v San Vito al Torre in ga sedaj hranijo v knjižnici goriškega semenišča. Otello Silvestri poroča o odkritju novega srednjeveškega rokopisa z besedilom Petrarcoe pesnitve »Canzoniere«, ki so ga našli v knjižnici semenišča v Gorici in ga tam tudi hranijo. Na koncu revije je objavljen še seznam knjig, pomembnih za deželo Furlanijo - Julijsko krajino, ki jih je v zadnjem času pri-

dobila Državna in mestna knjižnica v Gorici.

Pričujoča številka »Studi goriziani« je označena za čas od januarja do junija 1975, iz česar sklepamo, da bo letos izšla še ena številka. Uredništvo na začetku revije napoveduje, da bo posvečena spominu nedavno umrlega dr. Guida Manzinija, bivšega ravnatelja Državne in mestne knjižnice v Gorici in nekdanjega glavnega urednika te revije. Želeti bi bilo, da bi se v bodočnosti oglašalo več slovenskih avtorjev, in to z obeh strani meje, tako da bo res postala odraz dejanskosti v tem obmejnem in narodnostno mešanem mestu ter da bi prispevala k boljšemu poznavanju preteklosti in sedanjih problemov sosednjih narodov na tem območju, to je Slovencev, Italijanov in Furlanov. V zvezi z urejanjem revije menimo, da bi bilo koristno, ko bi prispevke opremili s povzetki v drugih jezikih, ne nazadnje tudi v slovenščini, podobno kot dela n.pr. »Goriški letnik«, ki ga je lansko leto izdal Goriški muzej v sosednji Novi Gorici in je po svojem konceptu podobno usmerjena domoznanska oziroma znanstvena revija.

T.K.

—o—

Sovodnje

DOMAČA PRIREDITEV

Prosvetno društvo v Sovodnjah je pripravilo v nedeljo folklorno prireditev, ki je bila zares naša domača. Sovodnjska folklorna skupina pod vodstvom Nade in Silvana Križmančiča je nastopila pri kulturnem sporedu z domačimi ljudskimi plesi in v starih narodnih nošah, ki so jih pripravili po vzorcih noš, ki so se še ohranile. Eno tako nedeljsko in eno vsakdanje žensko oblačilo so prireditelji pod izkušenim vodstvom Janka Cotiča razstavili tudi v vetrini Kulturnega doma, obenem s čipkastim ogrinjalom, starim že 180 let.

Folklorna skupina je izdala tudi posebno, lično brošuro naše stare ljudske noše in plesa.

S svojim nastopom in s to knjižico so sovodnjski društveniki pokazali tudi drugim prosvetnim društvom novo smer kulturnega nastopanja, ne zgolj s kakimi tekami v briškoli, vlečenjem vrvi ali celo s tekom v žakljih.

Protest slovenskih profesorjev v Gorici

Profesorski zbor slovenske trgovske šole v Gorici je prejšnji teden poslal prosvetnemu ministru oster ugovor proti ukinitvi četrtega razreda na njih šoli. Profesorji so poslali svoje pismo v vednost tudi tisku sindikatom, šolski upravi v deželi in pokrajini in vsem občinskim svetom.

Izpopolnitev slovenske trgovske šole v Gorici je nujno potrebna, ker imajo dijaki iz Gorice predaleč v Trst na podobno šolo.

Stalno naraščanje gospodarske izmenjave med italijanskimi in slovenskimi obmejnimi pokrajinami je tudi dokazalo potrebo po izvežbanih slovenskih trgovskih diplomirancev.

Taki pa lahko pridejo samo iz popolnih slovenskih trgovskih šol.

Števerjan

ŠPORTNI TEDEN

Športno združenje »Brda« je priredilo VII. športni teden, ki se je začel v nedeljo 7. septembra in bo trajal do prihodnjega torka.

Spored se je začel v nedeljo z nogometno tekmo (Dolenji konec - Britof). V ponedeljek je bil na vrsti šah, v torek in sredo namizni tenis; v četrtek streljanje. V petek 12. je na sporedu kolesarstvo, v soboto ob 16. uri bodo tekmovali v lahki atletiki. Ob 20,30 je na sporedu maratona na progi Britof - Križišče - Valerišče - Bukovje - Britof.

V nedeljo ob 11. uri bo nogomet za mlajše, ob 14. uri pa »Tučenje« v Dvoru.

V ponedeljek 15. septembra ob 20.30 odbojka na občinskem igrišču. V torek bo zaključek VII. športnega tedna s štafeto, ki bo začela ob 20.30.

»GORIŠKI LETNIK«

Goriški muzej v Kromberku pripravlja že drugo izdajo zbornika z naslovom »Goriški letnik«. Posvečen bo kot lanska številka, v prvi vrsti arheološkim in zgodovinskim opisom naše dežele.

Med drugimi bodo objavljeni tudi članki dr. Juvančiča o preganjanju škofa Fogarja, umetniška razprava mirenskega rojaka Marka Vuka o starih kipih J. Nepomuka v goriški okolici, razprava K. Rozmanove o neznatem goriškem slikarju Kebru.

Pri tem obzorniku bodo sodelovali tudi goriški italijanski publicisti. F. Monai o nekaterih goriških slikarjih iz začetka 20. stoletja, M. Brozzi o furlanskih Langobardih, A. Cremonesi o samostanu v Rožacu.

Zbornik bo izšel ob koncu leta. Prednaročnina znaša 65.000 din. Naslov: Goriški muzej, Nova Gorica, Jugoslavija.

Podgora

SPOMENIK PADLIM

V Podgori se z veliko požrtvovalnostjo vseh domačinov brez razlike stanu, spola in mnenj končujejo dela za postavitev spomenika vsem padlim in mrtvim vaščanom v odporu in v borbi proti fašizmu. Vseh teh žrtev je nad 87, kar bo vse pojasnjeno in popisano v posebni brošuri, ki jo bo izdal poseben pripravljalni odbor za spominsko svečanost, ki bo zavzela širok in pomemben obseg z blagoslovitvijo in otvoritvijo spomenika v nedeljo dne 28. septembra. Spored svečanosti bomo še objavili.

POPRAVNI IZPITI

V ponedeljek so bili objavljeni na oglasni deski slovenskega učiteljskega v Gorici izidi popravnih izpitov, ki so se zaključili v soboto zjutraj.

V prvem razredu so izdelali trije dijaki, štirje so bili zavrtni. V drugem razredu je izdelala ena dijakinja, dva dijaka sta bila zavrtna. V tretjem razredu so izdelali štirje dijaki. Eden pa se ni predstavil k izpitu.

Tu ne bomo dostavljali pripomb o popravnih izpiti.

Zdi se pa, da bodo že s prihodnjim letom odpravljani.

Naša javnost je ogorčena nad postopkom osrednjih in krajevnih šolskih oblasti, ki si še v današnjih časih upajo ovirati razvoj slovenskih šol.

Upamo, da se bo ohladila pamet prenašatelem vseh struj in strank, ki z zatiranjem našega šolstva škodujejo tudi ugledu italijanske republike in kulture.

—o—

VPISOVANJE

Vodstvo šole Glasbene Maticе v Gorici sporoča, da traja vpisovanje v glasbeno šolo vsak delavnik od 10. do 12. ure na sedežu v ul. Malta 2, do 15. septembra, ko se začne tudi redni pouk za šolsko leto 1975-1976.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Po srečanju v Dragi

V soboto popoldne in v nedeljo ves dan se je odvijalo deseto srečanje v Dragi, znano pod imenom »Študijski dnevi«. Glede na letošnji potek bi morda res zaslužilo bolj naziv srečanje kot študijski dnevi, kajti spored je bil — glede na to, da so svoj čas napovedani predavatelji iz Jugoslavije odpovedali svojo udeležbo — v glavnem improviziran in to se je poznalo. Poleg dveh ali treh temeljitih predavanj se je zvrstilo precej referatov, ki so se sicer dotaknili zanimivih problemov preteklosti in sedanjosti, vendar pa nesistematično ali fragmentarno, ker predavatelji pač niso imeli časa, da bi bili v nekaj dneh uredili in poglobili svojo snov. Zaradi tega se je ponudila priložnost, da bi bili organizatorji vsaj skušali sprožiti živo in poglobljeno diskusijo o obravnavanih problemih, vendar pa tudi ta priložnost ni bila izkoriščena in resne diskusije skoro sploh ni bilo, če izvzamemo enega ali dva posega.

V soboto zvečer je predaval dr. Drago Legiša o temi »Mednarodna konferenca v Helsinkih in slovenska stvarnost«. V zgoščeni in jedrnatih obliki je opozoril na to, kaj bi sklepi helsinške konference lahko dobrega prinesli slovenskemu narodu, med drugim dokončno ureditev problema meje med Jugoslavijo in Italijo na sektorju takoiimenovane bivše cone B, pri čemer je dal poseben poudarek tudi cerkveni razmejitvi in problemu priznanja samostojne koprške škofije, s čimer Vatikan odlaša sklicujoč se ravno na nedokončanost oziroma začasnost meddržavne meje. Žal ni sprožilo to zanimivo in aktualno predavanje nobene diskusije. Zvečer je bila v bazoviški cerkvi maša za fante, ki so padli za slovensko narodno svobodo pri Bazovici.

V nedeljo dopoldne je bila okrogla miza o temi »Pomen samostojnega javnega nastopanja v zamejstvu«. Posebno temeljit referat je imel koroški politik, nositelj liste tamkajšnje Enotne koroške liste pri letošnjih deželnozborskih volitvah dr. Pavel Apovnik. Noravnost presenetil je s svojim nastopom, s svojo kultivirano govornico, gladkim izražanjem, kot ga sicer nismo vajeni pri slovenski politiki, in z razgledanostjo in temeljitostjo pri obravnavanju problemov, s katerimi se morajo boriti koroški Slovenci.

Pogrešali smo le razložitve odnosa do takoiimenovanih Vindišarjev. Dobro je prikazal probleme tudi dr. Damijan Paulin kot predstavnik Slovencev na Goriškem, dr. Rafko Dolhar pa je na svoj že znani premišljeni in pretehtani, stvarni način poudaril zlasti pomen somostojnega slovenskega političnega nastopanja ter dokazal neutemeljenost argumentov tistih, ki silijo Slovence v vsedrjavne stranke. Ta del letošnjih srečanj je bil najzanimivejši, najbolj aktualen in tudi najbolj pripravljen. Okroglo mizo je vodil dr. Zorko Harej. Žal spet ni bilo debate, zaradi pomanjkanja časa.

Popoldne so bili pogledi obrnjeni bolj v preteklost. Predavanje dr. Kolednika o življenjski sili in notranji moči slovenskega naroda je odpadlo, ker je bil predavatelj zadržan. Temeljit je bil referat »Kako je duhovščina pripravljala

osvoboditev slovenskega naroda na Primorskem«, ki ga je imel dr. Rudolf Klinec. Mnogo česa, kar je povedal, še nismo vedeli ali vsaj ne tako podrobno. Uradno zgodovino je žal vse preveč redkobesedno in pristransko glede tega. Upati je, da bo njegova študija o tem zgodovinskem dogajanju — predavanje je bilo le izvleček iz nje — kmalu objavljeno. Dr. Rado Bednarik je v anekdotični obliki prikazal delo laikov, ki so kulturno in politično delovali v času fašizma za osvoboditev, dr. Venceslav Tutta pa je zelo zanimivo korigiral uradno zgodovino glede oborožene oziroma takoiimenovane teroristične plati osvobodilnega boja na Primorskem. Tudi njegov referat bi moral biti objavljen kot važen doprinos k zgodovini osvobodilnega boja na Primorskem. Končno je imel krajši referat tudi Boris Pahor in odgovoril tistim, ki skušajo prisiliti k molku tiste, ki ne sprejemajo le ene verzije o tem, kako je potekal naš narodnoosvobodilni boj.

V vse prekratki diskusiji, ki je sledila, je tehtneje spregovoril le dr. Vrtačič in poudaril hitri konec takoiimenovanega dialoga, o katerem se je pred leti toliko govorilo, v resnici pa ga določena stran noče.

Skrivnostna slovenščina

J. ŠAVLI

II.

Tako se priključimo do spoznanja, da je pomen besede *ma*, biti »nekaj drugačnega« od svojih vrstnikov. In macesen je med iglastimi drevesi v resnici drugačen, ker mu iglice pozimi odpadejo in njegova barva je svetla.

Natanko v tem pomenu se besedica v vsakdanjem govoru tudi uporablja. Npr. »Junak si, ma hudak!« Pomeni, da si hudak, ne da bi bil nehal biti junak.

Ma pa ni poznana le v slovenščini in italijanščini, ampak kot *ma* ali *ama* tudi v bolgarskem, turškem, kurdskem, arabskem jeziku; v gotskem v obliki *mais*, ki pomeni menda »več«; mogoče odtod furlanski »masso«, ki ga uporabljajo tudi na Kobariškem. Pozna jo seveda tudi sanskrit.

V istem Vestniku primerja in obdela tudi Davorin Trstenjak več primerov pomenskih zvez med slovenščino in latinščino.

Najprej o zirazu »passernices« za brusne kamne, o katerih piše Plinij (Hist. nat. XXXVI, c. 22): »Repertae sunt (cotes) trans Alpes, quas passernices vocant.« (2)

Diefenbach je to besedo sprejel v svoj »Slovar starih ohranjenih ostankov Keltov in njih sosedov, še posebej Germanov in Hispancev«, a je ni šel razlagat, ker zanjo ni našel nikakih podobnih zvez.

»Trans Alpes« pa pri Rimljanih ni obsegala samo Galije in Recije, ampak tudi Karnijo in Norik. Če pa so rodovi Venetov in Karnov ali tudi Noričanov govorili jezik, podoben slovenskemu, bi bilo mogoče besedo »passernices« razlagati tudi na osnovi slovenščine, piše D. Trstenjak.

Ako torej od besede odločimo dmnevni predlog *pa-* (danes v slovenščini: *po-*), dobimo *passernicev*. Koren je beseda *aser-*, kamor pa se je v dokazanih stopnjah razvoja besednih oblik navadno vrival »t«, torej *as(t)er*, *aster*, kar ne znanuje ničesar drugega kot naš pridevnik »oster«. Na Beneškem in Tolminskem npr. še danes a-kajo, tako da izgovarjajo *a* namesto poudarjenega *o*. Tako se pomen besede »passernices« za brusne kamne izkaže kot *pooster-niki*, narečno še zmeraj *paast'r'nki*.

Podobno je Davorin Trstenjak razčlenil tudi besedi *Sirmio* in *Benacus*, ki ju uporablja rimski pesnik Caius Valerius Catullus. Ta se je rodil v hiši na polotoku, ki sega v jezero Garda, ki se je v rimskem času nazivalo *Benacus*. (3)

Cesar August je pesniku kasneje podaril hišo in polotok. Kraj je pesniku prirastel k srcu in je bil nanj zelo navezan, tako da ga omenja tudi v pesmih in poje v XXXI takole:

Peninsularum, Sirmio, insularunque
Ocelle, quascunque in liquentibus stagnis
Quam te libenter, quamque laetus inviso!

Salve o venusta Sirmio, atque hero gaudel!

(Dalje)

(2) D. Trstenjak, *iem*, str. 13.

(3) *item*, št. 6, str. 93.

Nova slovenska knjiga v Buenos Airesu

V založbi Slovenske kulturne akcije v Buenos Airesu je izšla — kot zvezo iz avgustne številke »Glasa Slovenske kulturne akcije«, ki je prispel te dni v Trst, nova leposlovna knjiga. Gre za zbirko novel »Butara«, ki jo je napisal France Kunstelj. Po objavljenem odlomku so-deč je snov zajeta iz kmečkega življenja v Sloveniji pred zadnjo vojno. Knjigo je uredil in ji napisal spremno besedo dr. Tine Debeljak, opremil pa jo je slikar Ivan Bukovec. Knjiga stane vezana 4 dolarje, broširana 3 dolarje.

Iz »Glasa Slovenske kulturne akcije« zve-mo nadalje, da razstavlja prav zdaj v Buenos Airesu znana slovenska slikarka Bara Remec večje število olj, katerih motivi so zajeti iz predkolumbovske Amerike. Razstava je v Slovenski hiši.

Dr. Tine Debeljak pa je na prvem kulturnem večeru letošnje sezone predaval o pesniku in mislecu Edvardu Kocbeku.

Te dni bo izšla tudi nova 4. številka revije »Meddobje«.

—o—

V Buenos Airesu je umrl pred kratkim, kot zvezo iz argentinsko-slovenskih listov, znani slovenski tiskar Karel Čeč. Svoj čas je vodil Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani. Tudi v Buenos Airesu si je ustanovil tiskarno, ki tiska večino tamkaj izhajajočih slovenskih listov, pa tudi španske, nemške in druge publikacije. Pripadal je tisti generaciji tiskarjev, ki so imeli — kot v Trstu Jure Štavar — veliko razumevanje za slovensko knjigo in tisk ter so bili njuni veliki meceni.

Sodobno kmetijstvo

SIVA PLESEN NAPADA GROZDJE

Letošnje zelo deževno in vlažno vreme je pospešilo napade sive plesni, zlasti na grozdju s tanko lupino (tokajec in sauvignon). Slabo vreme je ponekod spremljala še toča, ki je dodatno poškodovala pridelke. Vinogradniki, ki imajo okužene vinograde po sivi plesni, morajo paziti, da jim siva plesen ne uniči pridelka. V Bregu in v miljski občini ni več časa za škropljenje, saj bi škropiva ostala na grozdju in tako ovirala vrenje mošta in tudi povzročila pojav neprijetnega vonja v vinu. V tem področju je trgategv pred durmi oziroma zaradi pojava sive plesni bodo vinogradniki morali prej trgati kot sicer. Predvideva se, da bo trgategv po 20. septembru, kar pomeni, da se bodo morali vinogradniki zateči le k čiščenju grozdov.

Na Krasu, kjer trgajo grozdje v začetku oktobra, pa je lahko še možno boriti se proti sivi plesni z različnimi pripravki. Glede na nevarnost negativnih učinkov na fermentacijo grozdja odpade možnost uporabe specifičnih sredstev kot Phalten, Euparen, Sipcavit. Preostanejo le bakreni pripravki. Od teh je dobre rezultate dal Rame Caffaro in sicer je priporočljivo vzeti pripravke v prahu. Prašila bolje prodrejo v notranjost grozda ter zavarujejo jagode in pecelj, škropila, ki so torej tekoča, obvisijo le na zunanji jagodah ali celo zdrsnijo z njih in se razgubijo na tleh.

Glede bakrovih pripravkov velja omeniti, da je njihov učinek manj v patiranju sive plesni kolikor v preprečevanju, da se siva plesen širi na zdrave jagode. Baker namreč krepi kožico jagode. To je njegov glavni učinek pri boju zoper sivo plesen. Povrh pa ne povzroča nobenih neprijetnih pojavov pri fermentaciji grozdja. V sedanjem času, ko smo torej že blizu trgatvi, so bakrovi pripravki edina sredstva, ki jih lahko uporabimo brez strahu, seveda, kot smo omenili, samo tam, kjer bo trgategv pozneje, torej ne v tem mesecu. V primeru da bi kdo trgal predčasno, mora računati na morebiten neprijeten vonj vina, kar pa bo pozneje s pretoki odstranil, oziroma duh po žveplu v moštu bo izginil z običajnim pretakanjem.

NEKAJ O BOLEZNI

Sivo grozdno plesen povzročata glivici Schlerotinia Fuckeliana in Botrytis cinerea. Zaječavec napada tako trtne liste kot

ostale trtne dele, zlasti peclje in jagode. Na listih se v začetku pokažejo rdečkaste pege, ki se polagoma posuše in katere nato prevleče plesen. Sicer pa pride do napadov na listih bolj redko. Pogosti in nevarni so predvsem napadi na grozdne peclje, ki porjavijo in postanejo tako krhki, da se zlahka odlomijo.

Najbolj nevarne pa so okužbe na grozdih. To se dogaja takrat, ko so jagode že skoraj zrele. Okužba se razširi postopoma. Jagode dobijo sivorumeni barvo in se posuše, če je vreme suho. Če pa je vreme vlažno in deževno, začne jagode gniti (letos). Okužbo pospešujejo obstoječe poškodbe in rane na jagodah, ki so jih povročile toča, oidij in peronospora. Bolezen napade tudi tiste trte, ki so gosto nasejane ali pa take, ki so dobile preveč dušičnih gnojil. Bolezen se pojavlja močno tudi tam, kjer so med trtami druge rastline in v zanemarjenih vinogradih, kjer je možnost širjenja glivic večja.

Škoda sive plesni ne zadeva samo količine pridelka, ampak tudi kakovost pridelka oziroma vina. Glivica razvija namreč v moštu poseben encim (oksidazo), ki dela vino motno. Pa tudi barva vina se spremeni ob pretakanju vina ob stiku z zrakom. To je sploh eden glavnih vzrokov za napake naših vin.

Okužbe sive plesni so sicer različne od kraja do kraja, zaradi česar je priporočljivo, da se vinogradnik ravna nekoliko po lastnih izkušnjah, to pomeni, da navodila strokovnjakov kritično prenese na razmere v svojem vinogradu.

Vsekakor bi veljalo preprečevati pojav sive grozdne plesni tudi z ustrežnejšo izbiro trtnih vrst, dajati bi morali prednost preizkušenim domačim sortam. Dosti si lahko pomagamo tudi s pravilnim nasadom in pravilnim gnojenjem. To naj vsebuje več fosfora (P) in kalija (K), manj pa dušika (N). Tudi obrezovanje trt (in uničevanje odstranjenih vej in listja) ima lahko velik vpliv na zdrav razvoj trt. Borba proti tej bolezni je tudi v tesni zvezi z bojem proti peronospori in oidiju. Če smo to dobro opravili, potem bo tudi nevarnost s strani sive grozdne plesni majhna.

VESOLJSKA KOLONIJA

(Nadaljevanje s 3. strani)

kot velikansko kolo in sicer enkrat v minuti. Pri tem bi ustvarjala umetno težnost, ki bi sličila zemeljski.

Zdi se pa, da bo v prihodnjem stoletju postalo aktualno tudi že vprašanje obljudevanja Lune in planetov, na katerih bi tudi lahko postavili kolonije v obliki velikanskih plastičnih skled iz prozorne snovi in z umetnim ozračjem. Take kolonije bi ne bile odvisne od zunanje temperature, razen seveda kolikor bi vzdržal zaščitni material. V prihodnjih tisočletjih pa bo človeštvo, ko bo razpolagalo z neomejenimi viri energije, rešilo tudi problem reguliranja temperature in umetnega ozračja na nekaterih planetih. Lahko jih bo obdalo z umetnim ozračjem, ki se bo kot plin vleklo okrog planeta in se ga bo držalo zaradi svoje lastne teže in mase, kot se drži ozračje naše zemlje. Za izdelavo umetnega ozračja pa sta potrebna le kisik v sestavi tal na planetih in, kot rečeno, mnogo cenene energije. Z umetnim ozračjem bo možno v veliki meri uravnavati tudi problem temperature na

planetih, namreč ublažiti vročino ali mraz. Toda mraz ne bo problem zaradi cenene energije za sistem centralne kurjave, s katero bo možno ogrevati tla in ozračje. Hujši problem bo vročina. Če računamo s tisočletji, bodo ti problemi glede na hiter napredek tehnike sorazmerno lahko rešeni, vsaj v našem sončnem sistemu. Težki problemi se bodo začeli šele pri premostitvi razdalj med našim in drugimi sončnimi sistemi, saj gre za razdalje v svetlobnih letih in celo v stotinah in tisočih svetlobnih let. Seveda je treba računati pri takem osvajanju v vesoljstvu z ogromnimi časovnimi razdaljami, pa tudi te ne bodo veliko pomagale. Vse je odvisno od tega, če bo znal ustvariti človek tehnike, ki bodo uničile razdalje in s tem tudi čas. Tu pa se že začenja fantastični svet relativitetne teorije in iskanje formule, ki bi z reducirala človeka in materijo v skoro čisto energijo, ne da bi ga izničila in uničila. To bi samo omogočilo njuno trenutno projiciranje v ogromne razdalje. Nekateri moderni fiziiki in filozofi ne dvomijo, da je to teoretično mogoče. To potrjujejo tudi poskusi s parapsihičnimi pojavi, ki razodevajo, da ni neke trdne, neprehodne meje med fizičnim in psihičnim oziroma telesnim in duhovnim, v bistvu je oboje samo energija, del neke neskončne energije, iz katere je nastalo vse vesolje z vsem, kar je v njem, in ta energija je ena sama, njen vir pa je po prepričanju vseh religij in skoro vseh filozofij, posebno pa še po nauku krščanske vere — Bog. Drugačnega vira si tudi ni mogoče zamisliti, kajti energija, ki bi bila sama sebi namen, brez skrivnostnega razuma, ki bi jo uravnaval in dal vsemu nastajati, kliti, rasti, zoreti in umirati, bi bila slepa in nerazumna kakor kamen na dnu reke ali kakor električna energija v naših napeljavah.

Nazadovanje jugoslovanskega izvoza v Italijo

Jugoslovanski izvoz v Italijo še nadalje pada. Italija je v prvi polovici 1974 absorbirala 14,2 odstotka vsega jugoslovanskega izvoza, v prvih šestih mesecih letos pa je njen delež v jugoslovanskih prodajah na tujih tržiščih padel na 9 odstotkov.

V istem obdobju pa se je jugoslovanski uvoz iz Italije povečal za 20 odstotkov. O tem poroča tiskovna agencija Tanjug, ki pojasnjuje, da je italijanska gospodarska

kriza zelo prizadela jugoslovanske dobave Italiji. Ker jugoslovanski izvoz v Italijo krize samo 35 odstotkov uvoza, je očitno, da se je neravnovesje v obojestranski trgovini še povečalo. Za odpravo tega neravnotežja — trdi Tanjug — je potrebno boljše organizirati izvoz jugoslovanskega blaga na italijanski trg in izboljšati povezavo med jugoslovanskimi izvozniki in italijanskim trgovinskim sistemom.

ŠAH

Še vedno z mislimi v Milanu, kjer si v zaključnem spopadu sedita nasproti Karpov in Portisch, se pietetno ozrimo po eni izmed žrtev turnirja (vsok turnir jih ima!), Svetozarju Gligoriču!

Mož, ki je že od konca vojne častno zastopal jugoslovanski šah v svetu, ki je bil v letih petdeset mogoče edini jez pred vsepreplavljajočimi Sovjeti, odhaja s turnirja poražen: ni mu uspel vstop v polfinale.

Je mar dvainpetdesetletnega vele mojstra pustilo na cedilu prav njegovih dvainpetdeset let? Dvomimo, da bi bilo tako. Saj se je pravkar na ne dosti šibkejšem Vidmarjevem memorialu, na katerem je nizko pristal Portisch, uvrstil takoj za svetovnim prvakom. Uverjeni smo, da gre pri tem le za nihanje forme, kateremu so od prvega do zadnjega podvrženi šahisti. Če je njegova »akme« bržčas mimo, ima vendarle »Gliga« še dosti povedati šahovskemu svetu.

Naslednja miniatūra potrjuje naš optimizem.

GLIGORIČ - SMEJKAL

Grünfeldova indijska obramba

1. d4 Sf6, 2. c4 g6, 3. Sc3 d5: Sd5, 5. e4 Sc3, 6. bc3, Lg7, 7. Lc4 c5, 8. Se2 0-0, 9. 0-0 Sc6, 10. Le3 Dc7, 11. Tc1 Td8, 12. Dd2 Da5.

Črni grozi vzeti na d4: 13. ... cd4, 14. cd4: Dd2, 15. Ld2: Sd4: itd.

13. Tfd1 b6 (da razvije daminega lovca), 14. Lh6 La6, 15. La6: Lh6, 16. Dh6: Da6, 17. Sf4.

Beli pripravlja Td3-Th3. Če se črni zoperstavi temu manevru s 17. ... e5, sledi 18. Sd5 (z grožnjo 19. Sf6+) in črni izgubi vsaj kavliteto: 18. ... Td6??, 19. de5: Se5, 20. Se7+ in 22. Td6: (ali 19. ... Te6, 20. Sf6+ Tf6, 21. ef6: in 22. Dg7 mat.)

17. ... cd4, 18. Td3 Db5.

Sedaj bi na 18. ... e5 sledilo še močnejše: 19. Sh5 gh5, 20. Tg3+ in mat v naslednji potezi.

19. Th3 De5 (prepozna okrepitev razgaljenega kraljevega krila), 20. Dh7: Kf8, 21. Se6! fe6: (če črni odkloni žrtev, odločita kvaliteta in splošna zamenjava), 22. Dg6: Df6.

Ali 22. ... Dg7, 23. Tf3+ Kg8, 24. De6+ Kh8, 25. Th3+ Dh7, 26. Th7: + in 27. Dc6:.

23. Tf3 Df3, 24. gf3: d3, 25. Kf1. Črni se vda.

Poravnajte naročnino!

Dekle z zaprtimi očmi

35

Napisal Pierre L'Ermite

Prevedel Lovro Sušnik

Dva dni pozneje.

Snoči je bil velik sprejem.

Za hip sem menila, da bo Melaniji glava počila. Kako se dela važno... Kakšen vrišč žene za najneznatnejše podrobnosti, in kako verjame ta ženska, da je neobhodno potrebna, a je le madež, izpuščaj te hiše!

In glave, pa nesmiselne toalete, ki sem jih videla v obednici!... Pa ti pomenki, zlasti deklet in žena! Kako žalostna novost zame! In čemu čuti gospa Hughe, ki ni častihlepna, potrebo, da vabi vse te ljudi k svoji mizi?

Dozdeva se mi, da iščejo takò ženo za gospoda Ludvika!... Če bi bila fant, se mi zdi, da bi si pač našla ženo čisto sama.

Ko sem servirala v salonu čaj, sem se vzravnila.

Rod, dednost, modra kri so vendarle resnične stvari! Zares, iz drugačnega rodu sem..., iz drugačnega sveta... Sem na višjem klinu kot vsi ti ljudje, in ne bi menjala z njimi za ves njihov denar ne.

Močno razgaljena, debela dama me je za dolgo uokvirila v svojo naočnico in dejala svoji sosed, kažoč name:

»Čedna, ta deklina!... Kje vendar jo je gospa Hughe iztaknila...?«

»Zdi se, da je neki pariški župnik vmes,« je odvrnila druga.

»Ne veste kateri?«

»Ne.«

»Koliko ji plača...?«

»Tega pa tudi ne vem.«

»Vseeno bi kaj rada vedela!«

To je bilo rečeno dokaj glasno... brezobzirno, kakor da ne bi imela jaz niti oči, niti ušes.

In ves večer sta me ta ženska in potem še njena sosedka vsakokrat, ko sem se pokazala, opazovali brez vsake obzirnosti.

Moški so v splošnem boljši.

A tu je potem druga nevarnost..., o, zame ne!

Kje so moji starši?

Ali določneje: kje je moj oče?... moja mati..., moj veliki, lepi in dobri brat?

So li daleč... daleč...?

So li tu... čisto blizu mene?

Me li vidi, ko čistim čevlje..., ko jem iz škrbastega krožnika, ki mi ga daje Melanija in ki je služil nekoč, se zdi, njeni stari bolni mački...«

So li slišali, kako je debela dama rekla, kažoč name: »Koliko ji plača, tej deklini...?«

PETNAJSTO POGLAVJE

Moj dragi otrok!

Bral sem... in spet bral žalostne strani, ki ste mi jih v svoji stiski poslali. Ubožica moja... Zares, kako hudo trpite!... Kako tudi jaz sočustvujem z Vami v tem položaju; in vendar verujem z vso močjo svoje vere, da bo Bog tudi tukaj napravil iz tega zla dobro in da boste izšli iz vsega krepkejši, vrednejši Kristusa, vseh nas Učenika v umetnosti trpljenja.

Včasih posekajo drevo prav pri tleh, a iz njega požene spet steblo, ki bo spet postalo drevo.

Drevo Vašega rodu je bilo podrto, a ves njegov sok živi v Vas. Danes je zatiran, jutri bo presegel svoje preganjave.

Za sedaj zapirajte v pričakovanju oči nad nizkostmi, podlostmi, nad trikrat gnusno zavistjo. Čemu bi gledali določene stvari? Čimdalje visi pogled na njih, tem bolj raste njihova tlačilna sila.

Zlasti pa odganjajte tisti vtis, da ste sami.

Spominjajte se, da je večni Prijatelj zraven pri vsakem križevem potu in z njim vred oni, ki ste jih ljubili..., ki Vas ljubijo bolj kot kdajkoli..., ki gredo z Vami..., ki Vas obdajajo s svojo ljubeznijo... In še Vaši angeli varuhi, ki niso pesniška izmišljotina, temveč mogočna resničnost.

In razen Njega in njih sem Vam, kot dobro veste, tudi jaz, čeprav zelo majhna stvar, obljubil, da Vas nikdar ne zapustim.

Torej le pogum!... Treba se je zmeraj spet zateči k tej močni besedi...

Duhovnik N.

P.S. - Prežim na kako drugo mesto, ki bi Vam moglo ugajati: toda dozdej ni nič, prav nič.

(Dalje)

pohištvo

kozman

VABIMO cenjene odjemalce naj obiščejo NOVO TRGOVINO S POHIŠTVOM v Ulici Castaldi 3 v Trstu - Tel. 762966 (pri Trgu Garibaldi).

OGLEDALI si bodo med drugim edino razstavo na Tržaškem vseh vrst izdelkov z n a n e TOVARNE MEBLO (kmečke dnevne sobe, skrinje, kmečki koti itd.) in velik izbor kuhinj Podjetja CUMINI.

DOSLEDNI POLICIST

Poveljnik krajevne policije v mestecu Eagle Grove v Iowi bo moral te dni pred sodnika pod obtožbo, da je nekoga napadel in tepel. Zanimivo pri tem pa je to, da se je poveljnik — ime mu je Curt Green — sam prijavil sodišču zaradi tega prestopka. Ustavil je namreč avtomobilista, ki je prehitro vozil, in ker ta ni hitro ubogal, ga je zgrabil za vrat.

Toda v očeh javnosti sem več kot naveden državljani — je rekel Green — in ljudje skrbno pazijo, kako se obnašam. Nihče ne sme biti nad zakonom.